

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról

COM(2007) 766 végleges — 2007/0280 (COD)

(2009/C 100/18)

2008. január 24-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 47. cikkének (2) bekezdése, valamint 55. és 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és a tanácsi irányelvre a honvédelem és biztonság területén egyes építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2008. október 1-jén elfogadta véleményét. (Előadó: Marius Eugen OPRAN.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008 október 21–23-án tartott, 448. plenáris ülésén (az október 23-i ülésnapon) 46 szavazattal 5 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Széles körű párbeszéd a szociális partnerek között

1.1.1 Az EGSZB nagy elégedettséggel tapasztalja, hogy a tagállamok szakértői és a védelmi ipar képviselői, köztük az érdekeltek és – első alkalommal – a szociális partnerek vezetői, aktív szerepet játszottak az irányelvjavaslat előkészítésében, és szorososan bevonták őket az Európai Bizottság által 2007. december 5-én elfogadott dokumentum kidolgozásába. Az EU szervezett civil társadalmának képviselőivel folytatott – többoldalú, illetve kétoldalú – konzultációk a védelmi beszerzések valamennyi aspektusát lefedték (kereslet, kínálat, szabályozási keretek és termékek).

1.2 A „296. cikk” alkalmazásának korlátozása

1.2.1 Az EGSZB szilárd meggyőződése ⁽¹⁾, hogy az Európai Bizottság által választott megoldás, amely teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamok előjogait a védelem területén, innovatív módon garantálja egyrészt a Szerződés 296. cikkének (védelem), és a jelenlegi beszerzési irányelv 14. cikkének (biztonság) való megfelelést, biztosítva a tagállamok jogát, hogy – ha alapvető biztonsági érdekeik úgy kívánják – kivonják a szerződéseket a szabályozás hatálya alól; másrésztől megfelel a Bíróság ítélkezési gyakorlatának és azon határozott felhívásának, hogy a védelmi szerződések csak kivételes esetekben ⁽²⁾ mentesülhessenek a közösségi jogszabályok alól.

⁽¹⁾ A véleményben az EGSZB kifejti álláspontját, és megjegyzi, hogy 1) az Európa védelmi gazdasági, ipari és technológiai kapacitásának magját képező országok az EK-Szerződés (EKSz.) 296. cikkének megfelelő nemzeti biztonsági derogáció fenntartása mellett vannak; 2) az EKSz. 296. cikkének alkalmazását az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata korlátozza.

⁽²⁾ A védelem és a biztonság területén kiírt közbeszerzési szerződések jelenleg a 2004/18/EK irányelv hatálya alá tartoznak, eltekintve a Szerződés 30., 45., 46., 55. és 296. cikkében leírt helyzetekből adódó kivételektől. A Bíróság ítélkezési gyakorlatában következetesen hangsúlyozta, hogy a közösségi jogtól való eltérések alkalmazását – beleértve a 296. cikk miatti eltéréseket is – a kivételes és világosan meghatározott esetekre kell korlátozni.

1.2.2 A honvédelmi közbeszerzésekre vonatkozó irányelvjavaslat célja azon esetek számának csökkentése, amikor a tagállamok a 296. cikkre hivatkoznak, mivel az EK meglévő közbeszerzési szabályait nem tekintik megfelelőnek a fegyverek, lőszeres és hadianyagok sajátosságaihoz.

1.2.3 A 296. cikk változatlanul érvényben marad, vagyis a tagállamoknak továbbra is lehetőségük van a cikk alkalmazására, ha a szerződések olyan érzékeny, illetve titkos jellegűek, hogy még az új irányelv rendelkezései sem tudják kellőképpen garantálni biztonsági érdekeiket. Az új irányelv és a 296. cikk között tehát szoros kapcsolat áll fenn.

1.2.4 Az elsődleges EU-jog (Szerződés) és a másodlagos EU-jog (irányelv) közötti koherencia érdekében a kettő alkalmazási területének egybe kell esnie, különben jogbizonytalanság lépne fel.

1.3 A jelenlegi zavart – amelyet az kelt, hogy párhuzamosan létezik két aktív „katonai lista”, és a tagállamok ajánlatkérő szervei és az iparág hol az egyiket, hol a másikat használja – mielőbb meg kell szüntetni oly módon, hogy kiválasztanak egy közös listát, amely valamennyi beszerzési és kereskedelmi eljárásra érvényes. Az optimális megoldás az lenne, ha közös katonai listát fogadnának el és alkalmaznának az Európai Bizottság által javasolt két új irányelv által lefedett teljes alkalmazási területre. A két legfontosabb lehetőség jelenleg az alábbi:

1.3.1 1. lehetőség: A katonai célú termékek 1958. április 15-i listájának további használata e tevékenységekhez – főleg a folyamatosság okán, mivel ez ismert és hozzáférhető a múltbeli tapasztalattal rendelkező felhasználók számára. Ugyanakkor jól ismert, hogy e lista jelenlegi verziója túl általános és túl elnagyolt; ötven évvel ezelőtti elfogadása óta nem frissítették, és nem teljesen fedi le az igen reális és összetett fenyegetésekkel való szembeszálláshoz szükséges új technológiákat;

1.3.2 2. lehetőség: Meg kell kezdeni „az EU közös katonai listájának” alkalmazását, amelyet a Tanács 2007. március 19-én fogadott el és 2008. március 10-én frissített, beleértve az EU fegyverkivitelről szóló, a Tanács által 2000. július 7-én elfogadott magatartási kódexében szereplő felszereléseket is. Ugyanez a kódex lesz használatban a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferéről szóló új irányelv keretében is.

1.4. 296. cikk: egyes esetekben továbbra is érvényes ⁽¹⁾

1.4.1 Az EGSZB nem tartja meggyőzőnek azokat a lépéseket, amelyeket az Európai Bizottság tett annak érdekében, hogy az új irányelvben ne ismétlje meg a jelenlegi, 18/2004/EK közbeszerzési irányelvben (titkos szerződések) szereplő 14. cikket, és helyette közvetlen hivatkozást helyezzen el a Szerződés közbiztonságra vonatkozó, releváns cikkeire (különösen a 30. és a 296. cikkre). Ez zavarhoz vezethet az ajánlatkérő szerveknél a tekintetben, hogy mi tekintendő megfelelőnek, és mi nem.

1.4.2 Mivel az érzékeny védelmi, illetve biztonsági felszerelésekre vonatkozó közbeszerzési szerződések a legtöbb esetben tartalmazznak legalább néhány titkos vagy bizalmas információt, az Európai Bizottság úgy döntött, hogy az információk védelmére vonatkozó rendelkezéseket is belefoglal az új irányelvbe. A „titkos szerződések” és a „különleges biztonsági intézkedéseket igénylő” szerződések egyszerű kizárása megfelelő meghatározások híján drasztikusan szűkítheti az új irányelv alkalmazási körét, azzal a jelentős kockázattal, hogy egy ilyen csökkentés alapvetően megváltoztatja a javaslat jellegét.

1.4.3 Az EGSZB egyrészt elfogadja az Európai Bizottság kétlépcsős megközelítését e kényes terület megoldása érdekében:

— A titkos szerződéseket nem szabad eleve kizárni az új irányelv alkalmazási területéből, azonban

— szükség esetén a tagállamok kivételt tehetnek.

Ezért az Európai Bizottság által javasolt eljárás az érintettek számára nem tűnik ésszerűtlen megoldásnak, másrészt azonban az EGSZB azt is ajánlja, hogy az általános beszerzési irányelv 14. cikkének megfelelő részeit odaillo elemként építsék be a védelmi beszerzési irányelvbe.

⁽¹⁾ A Bíróság szerint e kivételt „a kivételes és világosan meghatározott esetekre” kell korlátozni, és „nem szabad tágan értelmezni”.

1.5 A közbeszerzési szerződések odaítélésének jogi keretei

1.5.1 Az EGSZB megítélése szerint az új irányelv tökéletesen megfelel a honvédelmi és biztonsági (munkálatokra, termékek szállítására és szolgáltatásokra irányuló) közbeszerzési szerződésekhez ⁽²⁾ kapcsolódó odaítélési eljárások sajátosságainak – mivel:

1.5.1.1 az aláíró felek által kötött, fegyverekre, lőszerre és hadianyagokra vonatkozó szerződések nem tartoznak a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) közbeszerzési megállapodásának hatálya alá;

1.5.1.2 minden tagállamban egyetlen megrendelő fél van – a kormány ⁽³⁾;

1.5.1.3 követelmény, hogy hosszú távra garantálni kell az ellátás biztonságát ⁽⁴⁾;

1.5.1.4 magas fokú szabadságot kell biztosítani a közbeszerzési eljárásoknak a tagállamok szintjén;

1.5.2 A K+F-et illetően az EGSZB egyetért azzal, hogy a piaci mechanizmusok és a közbeszerzési eljárások talán nem mindig realizisztikus lehetőségek, mivel e munka egy részét maguk a tagállamok végzik, és gyakran kötnek hosszú távú kapcsolatokat kutatási és technológiai intézményekkel és az iparral a fegyveres erők által igényelt rendszerek kifejlesztésére.

— Ezek a kapcsolatok spirális fejlődés vagy a fejlesztési folyamat folytonosságát és bővülését szolgáló más mechanizmusok formáját ölthetik.

— Az EGSZB nincs meggyőződve arról, hogy az irányelv tervezetének jelenlegi szövege megfelelően tükrözi ezeket a realitásokat, és attól tart, hogy a tagállamok, valamint az iparág számára negatív következményekkel jár majd, ha mesterségesen szét kell választani a K+F- és a termelési folyamatot;

⁽²⁾ Egy szerződést csak akkor lehet közbeszerzési szerződésnek tekinteni, ha tárgya kifejezetten a „Közös Közbeszerzési Szószedet” (CPV) 45. fejezete alá tartozó tevékenységek végrehajtására irányul.

⁽³⁾ Kivéve a magántulajdonú biztonsági cégek és a helyi kormányzatok nem jelentős mennyiségeket érintő beszerzéseit.

⁽⁴⁾ Az ellátás biztonsága: a tagállamoknak az érzékeny honvédelmi és biztonsági közbeszerzések terén mutatkozó egyedi szükségletei az ellátás biztonsága terén egyedi rendelkezéseket tesznek szükségessé, mind a szerződésekkel kapcsolatos követelmények, mind a kiválasztási kritériumok szintjén.

1.6 „Vásároljon európai terméket!” – az egyes tagállamok döntése

1.6.1 Ami a „Vásároljon európai terméket!”, „európai preferencia” elv, illetve a „kölcsönösségi” feltételek kiküszöbölésére irányuló javaslatot illeti, az EGSZB szerint az Európai Bizottság megközelítése elfogadható a tagállamok számára, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

1.6.1.1 Az irányelv a honvédelmi felszerelések beszerzésének módozatait szabályozza, de azt nem határozza meg, milyen felszerelést kell beszerezni. Ez a fogyasztók – azaz a tagállamok – döntése.

1.6.1.2 Az egyes tagállamok előjoga dönteni arról, hogy – a közbeszerzési megállapodással (GPA) összhangban – megnyitják-e a versenyt az EU-n kívüli beszállítók előtt is.

1.6.1.3 A pályázatot kiíró hatóságok továbbra is szabadon dönthetnek, hogy kizárólag uniós vállalkozásokat hívnak-e meg, vagy EU-n kívüli vállalkozásokat is versenyeztetnek.

1.6.2 Végül pedig az EGSZB úgy véli, hogy az európai preferencia kinyilvánítása nem azonos a protekcionizmussal, inkább szükséges lépés a nemzetközi védelmi ipari és technológiai együttműködés „újbóli kiegyensúlyozásához”, különösképp az Egyesült Államok viszonylatában.

1.7 Kereskedelem az EU-n kívüli országokkal

1.7.1 Ami a honvédelmi termékek harmadik országokkal folytatott kereskedelmét illeti, az EGSZB szerint az új irányelv nem változtat a jelenlegi helyzeten, és megfelelő megoldást jelent.

1.7.2 A szektor általában véve továbbra is a WTO-előírások, mindenekelőtt a közbeszerzési megállapodás (GPA) elvei szerint működik.

1.8 A védelmi eszközök európai piaca (EDEM) kialakítása

1.8.1 Az EGSZB szerint az új irányelv jelentős előrelépést jelent a hőn áhított EDEM kialakítása felé, a következők miatt:

1.8.1.1 A belső piac megnyitása a honvédelmi termékek előtt javítani fogja az EDEM versenyképességét.

1.8.1.2 Az EGSZB szerint az átlátható és versenyképes, az unió egész területén alkalmazandó közbeszerzési szabályok bevezetése kulcsfontosságú az EDEM sikeres kialakítása szempontjából. Mindez a tagállamok közötti viszonylatban nyitottabb honvédelmi piacokat eredményez, amely valamennyi fél – a fegyveres erők, az adófizetők és az iparág vállalkozásai – számára előnyöket hoz.

1.9 Kompenzációs politika ⁽¹⁾

1.9.1 Az Európai Bizottság került a kompenzációra vonatkozó konkrét és közvetlen javaslatokat, mivel ezeket improduktívnak és a piaci mechanizmusokat szétziláló hatásúnak tekinti. Elismeri azonban, hogy e téren más nézetek is vannak;

1.9.2 A tagállamoknak és az iparágaknak valóban változó tapasztalatai vannak ezzel az eszközzel, és nem egyformán gondolkoznak róla. Az Európai Védelmi Ügynökség (EVÜ) jelenleg tanulmányozza annak módjait, hogy miként lehetne kezelni ezt a gyakorlatot, annak érdekében, hogy a kompenzációk – amíg még fennállnak – hozzájárulhassanak az Európai Védelmi Technológiai és Ipari Bázis (EDTIB) kifejlesztéséhez. Elismeri ugyanakkor, hogy egy jól funkcionáló EDEM-ben erre a gyakorlatra már nincs szükség.

2. Javaslatok

2.1 Az EGSZB határozottan javasolja, hogy a honvédelem és a biztonság területén az EU-ban valamennyi kezdeményezés a legmagasabb politikai szinten – az Európai Tanács, a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) főképviseleje, illetve az EVÜ irányítóbizottsága szintjén – a miniszteriális összeállításban (EDA-SBMF) – szülessen meg.

2.2 Az EGSZB szerint az európai intézményeknek támogatásukat a védelmi iparág következő főbb céljaira kell összpontosítaniuk:

2.2.1 Az EDTIB teljesítményének és versenyképességének fenntartása a globális kontextusban, biztosítva a valódi, kiemelten fontos ipari és katonai célkitűzések idejében történő azonosítását – mind a nagyvállalatok, mind a kkv-k számára;

⁽¹⁾ Olyan eljárás, amely megköveteli a védelmi felszerelések külföldi eladójától, hogy a kiíró szerv országának kormánya által megállapított becsült összehatár feletti értékű szállítások esetén globális kötelezettséget vállaljon a kiíró ország hozzáadott értékének egy meghatározott minimális százalékában kifejezett ipari nyereség tekintetében, a szerződés teljes értékének arányában. Az eladó (a „kompenzáló”) által a kiíró ország nemzeti iparánál eszközölt kompenzációs megrendeléseknek magas technológiai színvonalat kell képviselniük, és új vagy további üzleti folyamatokat kell generálniuk a kompenzáció előnyeit élvező vállalatok (a „kompenzáltak”) számára. Az eladónak e gazdasági kötelezettségvállalását jól meghatározott és ésszerű időszakon belül kell teljesítenie, és az ezen időszakon belül nem teljesített gazdasági kötelezettségvállalásai után büntetést kell fizetnie. Az ipari nyereséget akkor kell elértnek tekinteni, ha a rendelkezéseket a kompenzációban részesülő vállalatok az adott időszakon belül kiszámlázták.

2.2.2 E jelentős iparághoz kapcsolódó főbb programok nemzetközi láthatóságának biztosítása;

2.2.3 Az innovatív technológiák fejlesztésébe történő aktuális és jövőbeli beruházások támogatása;

2.2.4 Munkahelyek garantálása a honvédelmi iparágban EU-szinten, tekintettel arra, hogy a humánerőforrás – a képzett munkaerőből álló szakembergárda – megtartása a szektor fenntartható növekedésének, illetve a legkorszerűbb technológiák fejlesztésének és alkalmazásának fontos feltétele;

2.2.5 A szektor élénkítése érdekében egyenlő versenyfeltételek teremtése valamennyi szereplő számára, nem utolsósorban a vállalkozások tevékenységeibe való állami beavatkozás felszámolása révén.

2.2.6 Az Európai Védelmi Ügynökség kezdeményezéseinek bátorítása, melynek katalizátor szerepet kell játszania az egyes tagállam(ok) kezdeményezései szempontjából. Az EVÜ segítségével bővíthet a programokban részt vevő tagállamok köre – lásd például a jövőbeli európai nehéz szállítóhelikopter, a pilóta nélküli légi járművek (UAV-ok) vagy a taktikairádió-szoftver esetét.

2.3 Az EGSZB azt javasolja az Európai Tanácsnak, a KKBP főképviselőjének és az EVÜ irányítóbizottságának – miniszteriális formációban (EDA-SBMF) –, hogy értékeljék, válasszák ki és tegyék közzé az EDEM és az EDTIB valamennyi uniós résztvevője által használandó védelmi felszerelések és termékek listájáról szóló végleges döntést, a következők közül választva:

2.3.1 Az „1958-as lista” további alkalmazása – főleg a folyamatosság érdekében, még ha túl általános és túl elnagyolt is, és 50 évvel ezelőtti elfogadása óta sohasem volt frissítve.

2.3.2 A meglévő és még használatban lévő régi lista felváltása az EU a Tanács által 2007. március 19-én elfogadott és 2008. március 10-én frissített közös katonai listájával – beleértve az EU fegyverkivitelről szóló, a Tanács által 2000. július 7-én elfogadott magartatási kódexében szereplő felszereléseket is – „Az EU közös katonai listája” névre átnevezve. Ugyanezt az uniós kódexet már elfogadták a védelmi vonatkozású termékek Közösségen belüli transzferéről szóló új irányelv keretében történő használatra.

2.3.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy egy lehetséges megoldás a derogáció alá eső felszereléseket és technológiákat meghatározó, frissített „1958-as lista” egybeolvasztása „Az Európai Unió

Közös Katonai Listájával”, ahogy azt az EU fegyverkivitelről szóló magartatási kódexe meghatározza.

2.3.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Védelmi Ügynökségnek jelentős hajtóerőnek kell lennie a szektorban, s a védelmi ipar és a védelmi K+F és jövőjéről, valamint az Európai Védelmi Technológiai és Ipari Bázis (EDTIB) bővítéséről szóló kormányközi párbeszéd fórumaként kell működnie.

2.3.4 Az EGSZB elismeri ugyanakkor az Európai Bizottság kompetenciáját és azt a kiemelkedő szerepet, amelyet a közbeszerzés területén, valamint az Európai Védelmi Technológiai és Ipari Bázis aktiválásában és erősítésében játszik, és úgy véli, hogy az Európai Bizottság tapasztalata hasznos lesz a tagállamok védelmi iparának átalakítására és fejlesztésére irányuló erőfeszítéseiben.

2.3.5 Az EGSZB elismeri, hogy az európai védelmi felszerelések politikájának fejlesztésekor fontos figyelembe venni magának a védelmi iparnak az érdekeit és javaslatait is. Úgy gondolja azonban, hogy az EVÜ tevékenységei nagymértékben javulhatnak azáltal, ha elfogadják a védelmi ipar képviselőinek és nem kormányzati, professzionális szakértőknek a hivatalos, szorosabb bevonását az EVÜ igazgatóságainak munkájába. E képviselőknek és szakértőknek (a szervezett civil társadalom tagjainak) képviselettel kell rendelkezniük az Ügynökség irányítóbizottságában – státuszukat illetően még meghatározandó módon –, és felszólalási, szavazati és más hasonló jogokkal kell rendelkezniük.

2.3.6 Visszatérve még egyszer a védelmi beszerzésekre vonatkozó magartatási kódex alkalmazására, az EGSZB elismeri, hogy az EU valamennyi tagországának és a NATO valamennyi európai tagállamának részt kell tudnia venni az együttműködési programokban, amennyire azt pénzügyi, ipari és technológiai lehetőségeik engedik, és hogy kellő figyelmet kell fordítani a kis és közepes államok érdekeire is.

2.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a statisztikai kiértékelés és a korrekt teljesítményértékelés érdekében az Európai Bizottságnak rendszeres időközönként jelentést kellene beterjesztenie az irányelv végrehajtási folyamatában elért eredményekről, mind országonkénti bontásban, mind a Közösség szintjén.

2.5 Az EGSZB szerint az irányelvjavaslat hatályát a egész Európai Gazdasági Térség területére ki kell terjeszteni.

3. Általános tájékoztatás

3.1 A jelenlegi helyzet

3.1.1 Számos tagállam túlzott mértékben alkalmazta az EK-Szerződés 296. cikkét⁽¹⁾ és a közbeszerzési irányelv (2004/18/EK) 14. cikkét, gyakorlatilag automatikusan kivonva katonai és biztonsági közbeszerzési eljárásait az EK-szabályozás alól. Más szavakkal: aminek kivételnek kellene lennie, a valóságban sokszor szabállyá lépett elő!

3.1.2 A közbeszerzések területén hiányzik egy olyan európai szabályozás, amely megfelelően igazodik az érzékeny honvédelmi és biztonsági közbeszerzési szerződések odaítéléséhez.

3.1.3 A nem harmonizált szabványok alkalmazása gátolja az együttműködést a K+F, a közbeszerzési és az ipari programok területén;

3.1.4 A keresleti oldalról a 27 nemzeti fogyasztó nagy nehézségek árán tudja összehangolni katonai igényeit, illetve vásárlóerejét közös közbeszerzési projektekre koncentrálni.

3.1.5 Az EU szintjén a keretszabályozás 27 eltérő nemzeti szabályozási és eljárásrendszert tartalmaz valamennyi releváns területen (export, transzferek, közbeszerzés stb.), ami jelentős akadályt képez mind a verseny, mind az együttműködés előtt, és jelentős többletköltségeket okoz⁽²⁾.

3.1.6 Az EDEM létrehozása kulcsfontosságú tényező az európai biztonság- és védelempolitika céljainak támogatása szempontjából.

3.2 A „védelem-biztonság” konvergencia

3.2.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság kezdeményezését, beleértve a nem katonai jellegű érzékeny biztonsági közbeszerzések bevonását az új irányelv alkalmazási területébe – figyelembe véve az alábbiakat:

3.2.1.1 A mai stratégiai környezetben a fenyegetések transznacionális és aszimmetrikus jellegű öltönek⁽³⁾; a katonai és a nem katonai, a belső és külső biztonsági területek közötti választóvonal egyre jobban elmosódik, ami átfogó válaszokat igényel.

⁽¹⁾ Az EK-szerződés 296. cikke a következőképpen rendelkezik: „(1) E szerződés rendelkezései nem zárják ki a következő szabályok alkalmazását: a) egyik tagállam sem köteles olyan információt szolgáltatni, amelynek közlését ellentétesnek tartja alapvető biztonsági érdekeivel; b) a tagállamok megtehetik az alapvető biztonsági érdekeik védelme érdekében általuk szükségesnek tartott, fegyverek, lőszer és hadianyagok előállításával vagy kereskedelmével kapcsolatos intézkedéseket; ezek az intézkedések nem befolyásolhatják hátrányosan a közös piacon belüli versenyfeltételeket a nem kifejezetten katonai célokra szánt termékek tekintetében. (2) A Tanács az általa 1958. április 15-én megállapított, az (1) bekezdés b) pontjának hatálya alá tartozó termékekre vonatkozó listát a Bizottság javaslata alapján egyhangú határozattal megváltoztathatja”.

⁽²⁾ Például 2003-ban a Közösségen belüli transzferek akadályai miatt felmerült többletköltségek önmagukban a becslések szerint elérték a 3,16 milliárd eurót. Unisys, Védelmi termékek Közösségen belüli transzfere, Európai Bizottság, Brüsszel, 2005, 6. o.

⁽³⁾ Az Európai Bizottság „Úton az Európai Unió honvédelmi felszerelésekkel kapcsolatos politikája felé” című közleménye, COM(2003) 113 final, 2003.03.11.; Az EGSZB véleménye: HL C 10.,1. o., 2004.1.10., előadó: Clive WILKINSON.

3.2.1.2 A katonai és biztonsági erők gyakran szorosan együttműködnek, és hasonló felszereléseket használnak, melyeket ugyanazon vállalatok, hasonló technológiák alkalmazásával gyártanak.

3.2.1.3 A nem katonai jellegű közbeszerzések egyes területeken – például terrorizmus elleni küzdelem terén – éppolyan érzékenyek lehetnek, mint a katonai közbeszerzések, és ugyanolyan biztonsági garanciák indokoltak az odaítélési eljárások során.

3.2.1.4 Azokban az esetekben, amikor a biztonsági és honvédelmi közbeszerzések egyforma sajátosságokat mutatnak, logikusnak tűnik azonos közbeszerzési szabályokat alkalmazni rájuk.

3.2.2 Az EGSZB szerint az optimális megoldás az, ha egyenlő bánásmódot biztosítunk minden, a honvédelem, a belbiztonság és a hírszerzés területén felelősséget viselő európai intézménynek.

3.3 Innovatív megoldások bevezetése

3.3.1 A szektor sajátos követelményeinek kielégítése érdekében az új irányelv három versenyztetési eljárást és gyakorlatias, előrevívő utat javasol:

— A hirdetmény közzétételével induló **tárgyalásos közbeszerzési eljárás**⁽⁴⁾ alkalmazása különösebb indoklás nélkül megengedett.

— A **meghívásos eljárás**⁽⁵⁾ és a **versenypárbeszéd**⁽⁶⁾ szintén alkalmazható.

— Ezzel szemben a **nyílt eljárást**, amelynek keretében a dokumentációt minden azt kérelmező gazdasági szereplő kézhez kapja, a szóban forgó szerződésekhez kapcsolódó titoktartási és biztonsági követelményekhez alkalmatlannak találták.

3.3.1.1 Az eljárások egyedi, az információk biztonságára⁽⁷⁾ vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, biztosítva, hogy az érzékeny információk védve legyenek az illetéktelen hozzáféréstől;

⁽⁴⁾ Ezen eljárás esetében az ajánlatkérő szerv a maga által választott gazdasági szereplőkkel konzultál, és velük tárgyalja le a szerződés feltételeit.

⁽⁵⁾ Ezen eljárás keretében bármely gazdasági szereplő jelezheti részvételi szándékát, de csak az ajánlatkérő szervek által felkért gazdasági szereplők nyújthatnak be pályázatot.

⁽⁶⁾ Az ajánlatkérő szerv a meghívásos, illetve a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárások és a versenypárbeszéd esetében korlátozhatja a pályázók számát. A pályázók számának csökkentése kizárólag a szerződési hirdetményben feltüntetett, objektív kritériumok alapján történhet.

⁽⁷⁾ Az információk biztonsága: az érzékeny honvédelmi és biztonsági közbeszerzésekhez kapcsolódó információk gyakran bizalmas jellege biztonsági garanciákat igényel, mind (1) maga az odaítélési eljárás, mind (2) a pályázók kiválasztásának kritériumai és (3) az ajánlatkérő szervek által támasztott szerződéses feltételek szintjén.

3.3.1.2 Az eljárás az ellátásbiztonságra vonatkozó egyedi feltételeket is tartalmaz, ami biztosítja a fegyveres erők időben történő ellátását, különös tekintettel a válsághelyzetekre és fegyveres konfliktusokra:

- a) Az eljárás megfelelő garanciák világos teljesítményértékelési módszerrel alátámasztott közös rendszerét irányozza elő;
- b) Az EGSZB az Európai Bizottság azon döntését, hogy az új irányelv csak bizonyos specifikus biztonsági és honvédelmi szerződésekre fog vonatkozni, amelyek esetében a jelenlegi közbeszerzési irányelv nem adekvát, megfelelőnek tartja.
- c) Ezek a szerződések katonai felszerelések (fegyverek, lőszer és hadi felszerelések), illetve a honvédelmi felszerelésekéhez hasonló természetű, különösen érzékeny biztonsági felszerelések beszerzésére vonatkoznak.
- d) A nem érzékeny, illetve nem katonai termékek beszerzése továbbra is a jelenlegi (2004/18/EK) közbeszerzési irányelv hatálya alá tartozik, abban az esetben is, ha a szerződő hatóságok honvédelmi, illetve biztonsági területen működnek.

3.4 Az irányelvjavaslat jogalapjai a következők:

3.4.1 A hozzájárulás elve: véget kell vetni a jelenleg alkalmazandó közbeszerzési eljárások koordinálására vonatkozó közösségi rendelkezések hiányából eredő jogellenes helyzeteknek.

3.4.2 Az arányosság elve: amennyiben a rendelkezéseket maradéktalanul betartják, az irányelv végrehajtása a nemzeti jogszabályi keretek között lehetővé teszi az egyes tagállamok számára a honvédelem és a biztonság területén lebonyolított érzékeny beszerzéseik sajátosságainak és jellegének figyelembevételét.

3.5 Az eszközök megválasztása

3.5.1 Az irányelv átültetésekor a tagállamok – amennyiben úgy kívánják – mindenfajta közbeszerzésre vonatkozó, átfogó jogszabályokat is alkothatnak, beleértve az érzékeny honvédelmi és biztonsági szerződéseket is.

3.5.2 Az új eszköznek magas fokú rugalmasságot kell kínálnia, megfelelő szintű átláthatóságot kell garantálnia, és javítania kell a nem rezidens szereplők piaci hozzáférését, különös tekintettel a kkv-kra;

3.5.3 Ahhoz, hogy az irányelv teljes mértékben működőképes legyen, megfelelő szabványalkotási támogatásra, illetve az EU-n belüli szállítások megfelelő rendszerére van szükség.

3.6 A kkv-k és az európai védelmi ipar

3.6.1 A védelmi beszerzésekre vonatkozó magatartási kódex gyakorlati bevezetését tekintve az EGSZB hangsúlyozza, hogy a védelmi felszerelések és technológiák kis és közepes méretű szállítói mind a kutatások közreműködőiként, mind pedig foglalkoztatókként igen fontos szerepet játszanak a nemzeti és az európai katonai képességek fejlesztésében.

3.7 Záró kérdés

3.7.1 Ahogy a reformok esetében történni szokott, fennáll a kockázata, hogy elviekben mindenki egyetért abban, hogy „valamit tenni kell”, de mégsem hagy jóvá semmilyen praktikus intézkedést vagy ír alá olyan dokumentumokat, illetve megállapodásokat, melyek előrevinnék a szektort!

3.7.2 A legfőbb kérdés: Meddig biztosítható az Európai Védelmi Technológiai és Ipari Bázis túlélése, ha Európa tovább halogatja a mindenki által elkerülhetetlennek ítélt reformokat?

Kelt Brüsszelben, 2008. október 23-án.

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI